

„Sevilla habemeajaja“.

Gioachino Rossini — sündinud 29. veebruaril 1792, surinud 13. novembril 1868 — oli, nagu Verdiigi, vaeste ja lihtsate vanemate poeg. Ta isa oli tapamaja ülevaataja Pesaros ja selle kõrval ka veel muusikant. Kui vähegi mahti sai, rändas ta oma naiselega, kellel kaunis nägu ja ilus hääl, ümbruskonna laataidel ringi ja puhus oma pasunat, kuna teiepool laulis. Nii viisil teeniti jõbusal viisil oma kena rahake, millega viimaks Pesaros majagi omandati.

Vanemateit päris tulevane maailmakuulsus peale hea tuju ja torede söögisu ka rikka muusikaande, mille ta heade meistrite juhatusel (kõige enam Mattei juures Bologna) välja arendas. Kui „Sevilla habemeajaja“ esimest korda lavale ilmus, oli Rossini alles 25 aastat vana, kuid siiski oli see juba ta 16. ooper!

„Sevilla habemeajaja“ saamise lugu oli järgmine. 1816. aastal vajjas Rooma Argentina teater, nagu harilikult, karnevali ajaks uut koomilist ooperit. Rossini oli mõne oma varema teosega juba tähelepanu ära-tanud, sellepärast pöördus teatritomanik hertsog Sforza Cesarini ette-panekuga tema poole. Sõlmitti leping, mille järgi Rossini kohustatud oli kolme nädala jooksul ooperi valmista ära andma. Ahneks valis Cesarini Beaumarchais lustmängu „Sevilla habemeajaja“, mis kui sammuline lühne koomiline ooper Giovanni Paesiello muusikaga Itaalia teatrites juba ille kolmekümne aasta tuntud ja armastatud olnud. Paesiello oli vana ja jalgpeetud meister, seepärast leppis Rossini ainult vastumeelt niisuguse ainevalikuga, kartes õigusega, et publik ja ka Paesiello ise teda, noort algajat, peavad ninaargaks, kes vana kuulsu heliloojaga ühe ja sama aine käsitlemisel tilkub võistlenu.

Ooper valmis — mitte kolme nädala, vaid 13 päevaga. Niisugune kiirus oleks tänapäeval otse uskumata, tol ajal aga ei olnud Rossini ainus, kes nii pöörases tempos võis töötada. Mis aga Rossini teose siiski ta omagi aja rekordsaavutusest kõrgemale tõstab, on see, et too 13 päevaga mahalahmitud ooper hililgav meistritöö oli, mis veel nüüdki, oma enam kui sajaastastast east hoolimata, tundub värskena ja võitvana nagu noorus ise.

Tõepoolest kuulub „Habemeajaja“ parimate toodete hulka, mis Itaalia muusikalise huumori alal maailmale on andnud. Rossini leidlikkus, nii palju kui see puutub viisidesse ja muusikalisesse efekti-

desse, on otse geniaalne. Täna ettekanitavas ooperis tuleb aga sellele veel lisaks, et tegevustik ja muusika püsisivad alalises orgaanilises seoses, mida selle helimeistri muude teoste kohta mitte alati öelda ei saa. „Habemeajajas“ paindub voolav viisistik nii õnnelikult seisukorra koomika ja jõbusa meeleolu järele, et kuulaja-vaataja kordagi ei saa mõttele tulla, et selles kõiges midagi ka võiks teisiti või veel kaunim olla.

See on seda imekspandavam, et Rossini, nagu tähendatud, oma teistes teostes, välja arvatud „Wilhelm Tell“, niisugust ühtlust muusika ja teksti vahel mitte ei ole saavutanud. See ei olnud ainult tema viiga, vaid ooperi „sisu“ ignoreerimine oli üheks iseloomulikumaks jooneks kõigil tolleaja Itaalia helimeistritel. Peasi oli laul, sündmustik sellele ainult ettekindlaks, isikute ja seisukordade karakteriseerimist peeti kõrvaliseks asjaks, esiplaanile asetati meeleline mõjuvus. Ansambliid olid sihitud ainult puhthumuskalaise mulje ja võimsa kõlakanuniduse saavutamiseks, dramaatilise töö otsimine ja austamine, nii palju kui see ooperis üldse võimalik, ei teinud mingit muret. „Habemeajaja“ on neist puudustest ja vastuoludest vabam kui ükski teine tolleaegne Itaalia ooper, selle teosega oli Rossini üle trumpanud nihästi enese kui oma ametivennad, ja selles peitubki ta enam kui sajaastase edu saladus.

Lõppeks lühike kokkuvõtte tänase ooperi sisust.

Hispaania kaunimas linnas, Sevilias, asub vana, rikas, inetu ja ihnus arst Bartolo. Mingi saatusestuju tõukel on ta saanud hoolidajaks thele noorele neiuale, Rosinale, kes niisama rikas kui ilus. Väsinatult valvab arst oma hoolialust, mõlgitades mõtteid, kuidas saaks püüda endale nihästi neuu kui ka ta varanduse. Vanamehel on kosjandõtted. Kuid veel enne kui ta märkab, on ta hiljaks jäänud. Noor, rikas ja ilus krahv Almariva on Rosinat näinud, on temasse esimesest pilgust armunud ja otsib ainult juhust, mil talle seda avaldada. Kuid ta soovib, et Rosina teda armastaks ta enese, mitte aga ta seisuse ja rikkuse pärast, seepärast püüab ta neiuale läheneda võõra nime all (Lindoro) lihtsa, vaese mehena.

See ei ole aga kerge. Bartolo ei lase oma hoolialust pea kunagi silmist, krahv võib teda ainult aknal näha. Seisukord muutub aga loo-tusrikkamaks, kui ta habemeajajas Figaros endale abimehe leiab. See Figaro on nutikas mees ja suur võrukael, kes kõliseva kulla eest valmis on kõlge peale. Kõigepealt sobitab ta noorte inimeste vahel kirjavahetu, siis leiab ta ka hea nõu, kuidas neile isiklikku kokkusaamist võimaldada. Selleks pakub soodsa juhuse ühe sõjaväeosa linnatulek, mil puhul kodanikud peavad sõduritele uhuahust andma. Krahv pan-nakse munnidrisse, muuetsetakse talle korterisaamise täht ja nii ilmub ta täie õigusega Bartolo majja. Et vanamehes mitte kahtlust äratada, nagu võiks sunnitiirnik Rosinale hädaohitlikuks saada, teeskleb vale-